

ה; חז"א אהלות כד, ד).

- ב. בחוצה לארץ, לכל הדעות אין איסור לטמאות חולין (תשב"ץ ח"א יד, ועוד).
- ג. במקום שאסור לטמא לכתחילה, כגון בטבלים — אסור אף לסייע בידי המטמא. (ע' ע"ז נה).
ואם כבר נולד בהם ספק טומאה, עד שלא נגמרה מלאכתם למעשר, מותר לגרום להם טומאה (עפ"י תוס' שם).

דיני דבר הטעון ביאת מים, לחולין למעשר לתרומה ולקודש — נתבארו בחולין לג ובפסחים יח.
פרטי דין האוכל אכלין טמאים — נתבארו בחולין לג-לה.

ג. שירת הים, כיצד היא נאמרה על ידי משה ובני ישראל?

ויאמרו לאמר —

לדברי רבי עקיבא, כגדול המקרא את ההלל, והציבור עונה ראשי פרקים. משה אמר אשירה לה' והם אומרים אשירה לה'. משה אמר כי גאה גאה והם עונים אשירה לה'.

רבי אלעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר: כקטן המקרא את ההלל והם עונים אחריו כל מה שהוא אומר (שהרי אינו מוציאם ידי חובתם); אשירה לה' — אשירה לה'; כי גאה גאה — כי גאה גאה וכו'.

רבי נחמיה אומר: כסופר (= מלמד תינוקות, המצוי בבית הכנסת. רש"י) הפורס את שמע, שהוא פותח תחילה וכולם עונים אחר כך ביהד.

בתוספתא נראה שלדברי רבי נחמיה הם היו משלימים את הפסוקים שהחל משה; משה אמר אז ישיר משה (ע' נצי"ב) וישראל אומרים אשירה לה'; עזי וזמרת י' — זה א' ואנוהו; ה' איש מלחמה — ה' שמו.

פרק ששי; דף לא

נא. מה הדין במקרים הבאים?

- א. מי שקינא לאשתו, ושמע שנסתרה או שמע על מעשים כעורים, שמועה בעלמא ללא עדות ברורה.
ב. קינא לאשתו ונסתרה, ואחד מפסולי עדות מעיד שנטמאה.
ג. כנ"ל, כשאחת מן הנשים העוינות לה מעידה על טומאה.
ד. עד אומר נטמאת ועד אמר לא נטמאת.
ה. עד אומר נטמאת ושני פסולי-עדות אומרים לא נטמאת, וכן להפך.
- א. מי שקינא לאשתו; אפילו שמע מעוף הפורה — יוציא (וכופים על כך. או"ז ח"א תרטו) ויתן כתובה.
דברי רבי אליעזר. רבי יהושע אומר: עד שישאו ויתנו בה מזויות בלבנה.
- א. לפרש"י, רבי אליעזר דיבר על שמועת סתירה, והולך לשיטתו (בראש המסכת) שאין צריך שני עדים על הסתירה. ואם אינו רוצה להשקותה, יוציא ויתן כתובה. ולרבי יהושע שמצריך שני עדים, אין שמועת סתירה כלום, ואולם אם נושאות ונותנות בה הנשים, שוב אין יכול להשקותה (כפי שדרשו לעיל ו:), הלכך תצא. ומכל מקום חייב לה כתובה הואיל

ואין כאן עדי סתירה. (כן פירשו התוס' לשיטת רש"י).
ורשב"ם (וכן הסכים בתוס' שני) מפרש כרש"י, בשמועת סתירה, אלא שהואיל ואין כאן עד אחד אלא שמועת עוף הפורח, אין יכול להשקותה אלא יוציא ויתן כתובה.
ולגרסת התוס' אין מדובר שנסתרה, אלא ישנן שמועות על פריצות וזנות. וסובר רבי אליעזר, מאחר שקינא לה די בשמועה כלשהי להוציאה [לבית הלל מצוה לגרשה ולבית שמאי — חובה], אבל חייב לה כתובתה. ולרבי יהושע אין די בשמועת עוף הפורח עד שישאו ויתנו בה הנשים.

ולדעת הרמב"ם (כפי רבים מהמפרשים) ועוד, מדובר שיש עדי קיני וסתירה, ועל ידי שמיעת עוף הפורח או רינון הנשים, אי אפשר להשקותה אלא מוציא ונותן כתובה. [יש מי שכתב (בבאור דברי הרשב"א), שגם אם יצא קול זנות מאיש אחר ולא מזה שנסתרה עמו — שוב אינה שותה. עפ"י אבי עזרי — סוטה א, ד. ואולם החת"ס (אה"ע ח"ב צו) באר דברי הרשב"א באופן אחר].

ב. שמע ואינו יודע ממי שמע — זהו 'עוף הפורח'. שמע עד אחד המעיד — כשר כאילו ראה בעצמו. שמע פלוני מפלוני ופלוני מפלוני, דבר שאין לו שורש ויסוד — זהו בגדר 'נושאות ונותנות בה מזורות בלבנה'. (עפ"י ירושלמי).

ב. אמר עד אחד, אפילו עבד ואפילו שפחה: אני ראיתיה שנטמאת — לא היתה שותה. ויוצאת בלא כתובה.

א. הקרוב, וכן הפסול לעדות מחמת עבירה שמדברי סופרים, כשר לעדות סוטה. אבל לא הפסולים מחמת עבירה דאוריתא. (עפ"י רמב"ם א, טו. ובמנחת חינוך (לו, טו) תמה על טעמו).
ב. אמרו בירושלמי (מובא בתוס'), בעדי טומאה אין אומרים עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה, מפני שרגלים לדבר. (ע' בבאור הירושלמי בשו"ת עמודי אור צו; אחיעזר ח"ג כד, ב, ובמכתב הגר"ח"ע שבסוף ספר אבי עזרי — נשים קדושה; שערי ישר ו, ה).
ג. עד מפי עד כשר לעדות טומאה. (כן נקט המנחת חינוך (שסה) כדבר פשוט. ולכאורה מבואר כן בירושלמי כאן). ובספר אבי עזרי (סוטה א, טו) כתב להוכיח שעד מפי עד אינו נאמן. וצ"ע.
עדות על פי הכתב — יש להסתפק האם מועילה בסוטה. (אבי עזרי — גירושין יג, כח).

ג. חמותה, ובת חמותה, וצרתה, ויבמתה, ובת בעלה — הרי אלו נאמנות, ולא לפוסלה מכתובתה אלא שלא תשתה. שחוששים ששיקרו מתוך שנאתן וקנאתן בה.
המנחת-חינוך (שסה, ה) נקט שחמש נשים הללו נאמנות לאסרה על בעלה בודאות, ולוקין על פי עדותן. ודחה דברי המגיה על המשנה למלך (סוטה א, טו) שלא כתב כן.

ד. עד אומר נטמאת ועד אומר לא נטמאת; עולא ורבי יצחק גרסו במשנה: לא היתה שותה, שכל מקום שהאמינה תורה לעד הרי הוא כשנים ואין דבריו של אחד (המכחיש) במקום שנים. ורבי חייא גרס: שותה. ודוקא בבת אחת, אבל העיד האחד שנטמאת ונתקבלה עדותו, שוב אין האחר נאמן להכחישו. עד אחד אומר נטמאת ושנים אומרים לא נטמאת באותה שעה שאתה מעיד — הרי זו שותה.
א. משמע בתוס' (בד"ה כאן, בתירוצם האחד) שעולא ורבי יצחק אינם חולקים על דין זה, לחלק

בין בת אחת לזה אחר זה, אלא שלא רצו להעמיד משנתנו בבת אחת דוקא, לכך הגיהו במשנה 'לא היתה שותה'. (וכן נקט בעל המאור — נדפס בסוף מסכת קדושין). ויש סוברים שלעולא ורבי יצחק אפילו בבת אחת אין נאמן עד אחד להכחישו. (ע' בתירוצם השני. וכן בתוס' שני' ורא"ש כתבו שבסוטה הואיל ונאמן מדאורייתא, אין ע"א מכחישו אפילו בב"א. וכן י"ל לדברי רבי שמעון בר אבא בשם רבי יוחנן בירושלמי (מובא בתוס'), שאף בבת אחת אינה שותה מפני שרגלים לדבר).

ב. התוס' הוכיחו מהסוגיא ביבמות [דלא כמשמעות רש"י כאן], שאין די שיעידו בזה אחר זה, אלא רק אם בית דין כבר פסקו והורו עפ"י עדות האחד, אין דברי השני מתקבלים. וצדדו בתוס' שמא עולא ורבי יצחק אינם מצריכים פסק בית דין בינתיים. ובכתובות כתבו התוס' שבמקום שעד אחד נאמן מדאורייתא, הרי הוא כשנים אפילו לא פסקו בית דין על פיו. (וכ"כ הבית-שמואל (קצח סקי"א) בדעת הרמב"ם והטור).

ג. לדברי הירושלמי (מובא בתוס'), אין חילוק בדין זה בין איש לאשה, וכשם שהאיש מכחיש את האיש כך האשה מכחשת את האיש, שהרי האמינה כאן תורה אף פסולי עדות. ואולם המאירי כתב שכל שהעיד כשר בטומאה ואשה או קרוב אומר לא נטמאת — אפילו בבת אחת, אין דברי האשה או הקרוב כלום.

ה. לפי לשון אחת בדברי רבי נחמיה, כל מקום שהאמינה תורה עד אחד — הלך אחר רוב דעות, ושתים נשים באיש אחד, כמו שני אנשים באיש אחד. ולפי לשון אחרת, אם בא עד כשר מעיקרא, אפילו מאה נשים מעידות כנגדו, כעד אחד הן (ואם נתקבלה עדותו של ראשון כשנים, אין דבריהן כלום כנגדו. ואם בבת אחת — הרי זה ספק. רש"י). ורק אם גם הראשון היה עד-פסול, אז הולכים אחר רוב דעות. אין חילוק בדין 'רוב דעות' בין קולא לחומרא. א. הלכה כלשון אחרונה. (רמב"ם סוטה א, יח).

ב. משמע מרש"י שלפי לשון אחרונה, אם קדמו עדים פסולים ואמרו נטמאת ונתקבלה עדותם, ובא עד אחד כשר ואמר לא נטמאת — שותה, שלעולם עד כשר מערער עדות הפסולים, אפילו בזה אחר זה. (וע"ע בכל הענין בבאור שיטות הראשונים, בחזו"א אה"ע כט).

פרק שביעי; דף לב (ג)

נב. אלו דברים נאמרים בכל לשון ואלו נאמרים בלשון הקודש בלבד?

אלו נאמרים בכל לשון; —

פרשת סוטה (ואמר הכהן לאשה — בכל לשון שהוא אומר. ורש"י גרס ואמר אל האשה — בכל לשון שהיא שומעת).

אעפ"י שאומר הכל בכל לשון, שם השם צריך להאמר בלשון הקודש בלבד, [בקריאת

אדנות]. (עפ"י שו"ת הרשב"א תתמב. וע' בשו"ת אגרות משה או"ח ח"א לב,ו).

וידוי מעשר ('אמירה' 'אמירה' מסוטה).